

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 09.07.2018, sp. zn. 23 Cdo 258/2018, ECLI:CZ:NS:2018:23.CDO.258.2018.1

Číslo: 71/2019

Právní věta: K rozhodování sporu o peněžité plnění k financování podpory podle zákona č. 165/2012 Sb. je dána pravomoc Energetického regulačního úřadu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 09.07.2018

Spisová značka: 23 Cdo 258/2018

Číslo rozhodnutí: 71

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Pravomoc soudu

Předpisy: § 52 odst. 2 předpisu č. 165/2012Sb.
§ 7 odst. 1 o. s. ř.
§ 7 odst. 1 předpisu č. 165/2012Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) usnesením ze dne 14. 8. 2017, č. j. 27 Co 199/2017-114, výrokem I. potvrdil usnesení Okresního soudu v Mladé Boleslavi (dále jen „soud prvního stupně“) ze dne 21. 3. 2017, č. j. 18 C 14/2017-74, jímž bylo řízení zastaveno a rozhodnuto, že po právní moci tohoto usnesení bude věc postoupena Energetickému regulačnímu úřadu se sídlem J., jako orgánu ve věci příslušnému, a kterým bylo zároveň rozhodnuto, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení; výrokem II. rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

2. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že k rozhodnutí žalobkyní požadovaného nároku na zaplacení složky ceny za distribuci elektřiny na krytí nákladů spojených s podporou elektřiny i za elektřinu, kterou žalovaná vyrobila a sama spotřebovala, aniž by ji dodala do distribuční sítě žalobkyně, a to za dobu od 1. 10. 2013 do 31. 12. 2013, je příslušný Energetický regulační úřad (dále jen „ERÚ“), tudíž je v dané věci dán nedostatek pravomoci soudu podle § 7 odst. 1 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) zakládající neodstranitelný nedostatek podmínky řízení podle § 104 odst. 1 o. s. ř., což je důvodem pro zastavení řízení a postoupení věci ERÚ. Odvolací soud při právním posouzení, zda je v dané věci dána pravomoc soudu nebo ERÚ, vyšel z ustanovení § 17 odst. 7 písm. d) zákona č. 458/2000 Sb., energetického zákona (dále jen „zákon č. 458/2000 Sb.“), vymezující, o kterých sporech rozhoduje ERÚ, a s ohledem na skutkové vymezení

sporu, tj. že se jedná spor týkající se právních vztahů upravených zákonem č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie (dále jen „zákon č. 165/2012 Sb.“) též z ustanovení § 52 odst. 2 zákona č. 165/2012 Sb., podle něhož ERÚ rozhoduje další spory, jejichž předmětem je splnění peněžité povinnosti uložené tímto zákonem nebo sjednané na základě tohoto zákona, nebo povinnosti vrácení neoprávněně čerpané podpory podle § 51. Odvolací soud vyšel při právním posouzení z předmětu úpravy zákona č. 165/2012 Sb. a dovodil, že zákon rozlišuje podporu vybraných zdrojů energie a financování této podpory, přičemž v dané věci se nejedná mezi účastníky o spor týkající se samotné podpory, ale o spor týkající se splnění peněžité povinnosti uložené zákonem nebo sjednané na základě tohoto zákona, jak má na mysli ustanovení § 52 odst. 2 zákona č. 165/2012 Sb., jestliže v rozhodném období bylo financování podpory elektřiny, tj. v posuzovaném případě hrazení nákladů spojených s podporou elektřiny upraveno v § 28 zákona č. 165/2012 Sb. Přihlédl k tomu, že s účinností od 2. 10. 2013 došlo ke změně ustanovení § 28 zákona č. 165/2012 Sb. zákonem č. 310/2013 Sb. Ustanovení § 28 odst. 1 zákona č. 165/2012 Sb., ve znění před novelou, tj. do 1. 10. 2013, stanovilo, že operátor trhu má právo na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny a provozní podporou tepla. Tyto náklady jsou operátorovi trhu hrazeny provozovatelem regionální distribuční soustavy a provozovatelem přenosové soustavy z finančních prostředků, které tvoří složku ceny za přenos elektřiny a ceny za distribuci elektřiny na krytí nákladů spojených s podporou elektřiny, a dále dotací z prostředků státního rozpočtu. Novelou zákona č. 165/2012 Sb., provedenou s účinností od 2. 10. 2013 zákonem č. 310/2013 Sb., byla povinnost poskytnout peněžité plnění k financování podpory elektřiny upravena v ustanovení § 28 odst. 4 a 5. Odvolací soud z obsahu znění § 28 zákona č. 165/2012 Sb. před i po novele tohoto ustanovení dovodil, že povinnost poskytnout peněžité plnění k financování podpory elektřiny je dána zákonem a není tedy založena na smluvní volnosti, jak namítá žalobkyně, byť samotný smluvní vztah mezi účastníky se řídí soukromoprávním předpisem (občanským zákoníkem). Odvolací soud proto uzavřel, že splnění peněžité povinnosti uložené zákonem č. 165/2012 Sb. nebo sjednané na základě tohoto zákona, je výslovně svěřena správnímu orgánu (ERÚ), přičemž tento výklad nelze považovat za extenzivní, jak namítá žalobkyně. Z uvedených důvodů potvrdil usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení pro nedostatek pravomoci soudu podle § 7 odst. 1 o. s. ř. a postoupení věci příslušnému orgánu, tj. v dané věci ERÚ v souladu s § 52 odst. 2 zákona č. 165/2012 Sb.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost ve smyslu § 237 o. s. ř. spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, a to otázky, zda pravomoc rozhodnout o nároku provozovatele distribuční soustavy vůči jeho zákazníkovi na uhrazení příspěvku na podporu elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, druhotných zdrojů a vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla, má soud v civilním řízení nebo Energetický regulační úřad (dále též jen „ERÚ“). Podle dovolatelky je daný spor sporem občanskoprávním, a to navzdory specifickému právnímu základu souvisejícímu s režimem zákona č. 165/2012 Sb. Má za to, že ustanovení § 52 odst. 2 zákona č. 165/2012 Sb. na posuzovaný spor nedopadá, neboť je přesvědčena, že povinnost k požadovanému plnění, popíraná žalovanou, není povinností uloženou zákonem, ale jedná se o smluvní povinnost platit cenu za službu, založenou smlouvou o distribuci. V této souvislosti odkazuje na ustanovení § 17 odst. 7 písm. b) zákona č. 458/2000 Sb., které svěřuje pravomoc rozhodovat spory o splnění povinnosti ze smluv mezi držiteli licencí podle energetického zákona (kterými jsou oba účastníci) Energetickému regulačnímu úřadu, namísto soudu, pouze v případech, kdy s pravomocí ERÚ rozhodovat spor vyjádří souhlas všichni účastníci řízení. Skutečnost, že v konkrétním případě může být cena určena úředně, nic podle dovolatelky nemění na tom, že se jedná o peněžité plnění vyvstávající ze smlouvy. Za významné považuje oddělení režimu sporů o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů a sporů o financování této podpory.

Zdůraznila, že daný spor je sporem o uhrazení příspěvku podpory zdrojů energie a povinnost uhradit tuto cenu není povinností uloženou zákonem ani sjednanou na základě zákona, ale jedná se o smluvní povinnost, proto spor nenáleží do žádné kategorie uvedené v § 52 odst. 2 zákona č. 165/2012 Sb. Je proto přesvědčena, že sporná věc náleží do pravomoci obecných soudů podle § 7 odst. 1 o. s. ř. V případě, že by vyvstala úvaha o možném dovození pravomoci ERÚ v předmětném sporu rozšiřujícím výkladem § 52 zákona č. 165/2012 Sb., zdůraznila, že pravomoc správního orgánu rozhodovat spory je výjimkou z pravidla, proto je třeba ji vykládat vždy restriktivně. Dovolatelka s ohledem na výše uvedené navrhl, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Zároveň žalobkyně podala návrh na odklad právní moci rozhodnutí o odvolání až do pravomocného skončení dovolacího řízení.

4. K dovolání žalobkyně podala žalovaná vyjádření, v němž navrhl odmítnutí dovolání žalobkyně, jestliže dovolatelka staví předestřené otázky na tvrzení, že žalovaná je zákazníkem žalobkyně. Žalovaná v rozhodném období (4. čtvrtletí 2013) ale nebyla zákazníkem žalobkyně. Předestřené otázky procesního práva tedy podle žalované s daným sporem nesouvisí, napadené rozhodnutí nezávisí na vyřešení předložené otázky, proto její vyřešení je pro spor bezpředmětné. Žalovaná byla v rozhodném období výrobcem elektřiny a žalobkyně provozovatelem distribuční soustavy. Zařízení žalované na výrobu elektřiny bylo připojeno k distribuční soustavě žalobkyně na základě smlouvy o připojení podle § 50 odst. 3 zákona č. 458/2000 Sb. Žalovaná neměla v tomto období uzavřeno s žalobkyní žádnou další smlouvu, tedy ani smlouvu o distribuci (jak tvrdí žalobkyně), na základě které by žalobkyně poskytovala služby žalované jako zákazníkovi v souvislosti s distribucí elektřiny. Navíc žalobkyně ani žádné takové služby v uvedeném období žalované fakticky neposkytovala. Pokud by dovolací soud přesto připustil, že v rozhodovací praxi dosud nebyla vyřešena otázka pravomoci soudu či pravomoci ERÚ v oblasti rozhodování sporu v dané věci mezi žalobkyní a žalovanou, pak má za to, že odvolací soud posoudil nedostatek pravomoci soudu správně v souladu s § 52 odst. 2 zákona č. 165/2012 Sb. Žalovaná zdůraznila, že zákon č. 165/2012 Sb., ve znění rozhodném pro posouzení daného sporu, upravuje jak podporu vybraných zdrojů energie, tak její financování. Obě oblasti spolu úzce souvisí a jedna bez druhé sama o sobě nemá význam, proto je není možno oddělovat, jak činí žalobkyně, která nesprávně uplatňuje svoji konstrukci, že rozhodování sporů v otázkách financování podpory podle zákona č. 165/2012 Sb. nespadá do kompetence ERÚ, na rozdíl od poskytování podpory. Žalovaná zároveň poukazuje na ustanovení § 28 odst. 4 písm. b) zákona č. 165/2012 Sb., po novele zákonem č. 310/2013 Sb., jímž byla nově založena obecná povinnost žalované, jako výrobce, platit tzv. cenu na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny. Žalovaná zdůraznila, že tato platební povinnost není výsledkem smluvního ujednání, ale je platební povinností ve smyslu § 52 odst. 2 zákona č. 165/2012 Sb., podle něhož ERÚ rozhoduje další spory, jejichž předmětem je splnění peněžité povinnosti uložené tímto zákonem nebo sjednané na základě tohoto zákona. Zároveň žalovaná poukazuje na to, že pojem cena používaný v souvislosti s financováním podpory v § 28 zákona č. 165/2012 Sb. je zavádějící, když ve smyslu zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, se cenou rozumí peněžitá částka sjednaná při nákupu a prodeji zboží nebo určená podle zvláštního předpisu k jiným účelům než k prodeji. V této souvislosti uvedla, že v daném případě žalobkyně neposkytla žalované v rozhodném období žádné plnění, za které by mohla žalobkyně nárokovat cenu. Žalobkyně se po žalované domáhá splnění peněžité povinnosti uložené ustanovením § 28 zákona č. 165/2012 Sb., tj. splnění peněžité povinnosti ve smyslu § 52 odst. 2 tohoto zákona, a ve sporu o splnění takové povinnosti rozhoduje podle uvedeného ustanovení zákona ERÚ.

5. Žalovaná má rovněž za to, že je třeba zamítnout návrh žalobkyně na odklad právní moci rozhodnutí o odvolání, neboť se domnívá, že nejsou naplněny podmínky pro rozhodnutí o odkladu.

III.

Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“), jako soud dovolací, postupoval v

dovolacím řízení a o dovolání žalobkyně rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), ve znění účinném do 29. 9. 2017 (článek II., bod 2. zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

7. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

8. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že žalobkyní včas podané dovolání je podle § 237 o. s. ř. přípustné, neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky, která nebyla v rozhodovací praxi dosud řešena, tj. otázky, zda je dána pravomoc soudu nebo ERÚ k rozhodnutí o nároku provozovatele distribuční soustavy vůči výrobci elektřiny na poskytnutí peněžitého plnění k financování podpory elektřiny.

IV.

Důvodnost dovolání

9. V dané věci je žalobkyní, jakožto provozovatelkou regionální soustavy, požadováno po žalované, jako výrobci elektřiny, plnění, jímž je složka ceny za distribuci elektřiny na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny ve smyslu zákona č. 165/2012 Sb., a to za období od 1. 10. 2013 do 31. 12. 2013. Odvolací soud správně dovodil, že z povahy uplatněného nároku je zřejmé, že se jedná o soukromoprávní vztah mezi účastníky, což ale neznamená, že tato skutečnost vylučuje, aby o něm rozhodoval ERÚ, jako správní úřad. Správně vyšel z ustanovení § 7 odst. 1 o. s. ř., podle něhož soudy v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány a z ustanovení § 7 odst. 3 o. s. ř., které stanoví, že jiné věci projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, jen stanoví-li to zákon.

10. Jestliže ze skutkového vymezení sporu vyplývá, že se jedná o spor týkající se právních vztahů upravených zákonem č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, odvolací soud se správně zabýval předmětem úpravy tohoto zákona a v souladu s ustanovením § 1 tohoto zákona dovodil, že uvedený zákon upravuje jednak podporu elektřiny, tepla a biometanu z obnovitelných zdrojů energie (dále jen „obnovitelný zdroj“), druhotných energetických zdrojů (dále jen „druhotný zdroj“), vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla a decentrální výroby elektřiny, výkon státní správy a práva a povinnosti fyzických a právnických osob s tím spojené – viz § 1 odst. 1 písm. a), a upravuje též financování podpory na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny z podporovaných zdrojů, tepla z obnovitelných zdrojů, decentrální výroby elektřiny, biometanu a poskytnutí dotace operátorovi trhu na úhradu těchto nákladů – viz § 1 odst. 1 písm. e). Zákon tedy rozlišuje podporu vybraných zdrojů energie a financování této podpory. Z hlediska pravomoci zákon č. 165/2012 Sb., v rozhodném znění, pak zákon odlišuje spory týkající podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů, elektřiny z druhotných zdrojů nebo elektřiny z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla, podpory decentrální výroby elektřiny, podpory tepla a podpory biometanu (§ 52 odst. 1) a další spory, jejichž předmětem je splnění peněžité povinnosti uložené tímto zákonem nebo sjednané na základě tohoto zákona, nebo povinnosti vrácení neoprávněně čerpané podpory podle § 51 (§ 52 odst. 2). V dané věci se nejedná mezi účastníky o spor týkající se samotné podpory, nejedná se tedy o spor, který spadá do kategorie sporů, které má na mysli ustanovení § 52 odst. 1 zákona č. 165/2012 Sb. Odvolací soud se tedy správně zabýval tím, zda se v dané věci jedná o spor týkající se splnění peněžité povinnosti uložené tímto zákonem nebo sjednané na základě tohoto zákona, jak má namysli ustanovení § 52 odst. 2 zákona č. 165/2012 Sb. Vyšel správně ze zjištění, že v rozhodném období bylo financování podpory elektřiny, tj. v posuzovaném případě hrazení nákladů

spojených s podporou elektřiny, upraveno v § 28 zákona č. 165/2012 Sb., a že s účinností od 2. 10. 2013 došlo ke změně ustanovení § 28 zákona č. 165/2012 Sb. zákonem č. 310/2013 Sb. Ustanovení § 28 odst. 1 zákona č. 165/2012 Sb., ve znění zákona č. 407/2012 Sb., tj. do 1. 10. 2013, stanovilo, že operátor trhu má právo na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny a provozní podporou tepla. Tyto náklady jsou operátorovi trhu hrazeny provozovatelem regionální distribuční soustavy a provozovatelem přenosové soustavy z finančních prostředků, které tvoří složku ceny za přenos elektřiny a ceny za distribuci elektřiny na krytí nákladů spojených s podporou elektřiny, a dále dotací z prostředků státního rozpočtu. Novelou zákona č. 165/2012 Sb., provedenou s účinností od 2. 10. 2013 zákonem č. 310/2013 Sb., byla předmětná problematika ceny na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny upravena v ustanovení § 28 odst. 4 a 5 tak, že cenu na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny hradí

- a) zákazník za množství elektřiny jím spotřebované,
- b) výrobce provozující výrobu elektřiny za množství elektřiny jím spotřebované včetně množství elektřiny spotřebované jiným účastníkem trhu s elektřinou bez použití přenosové nebo distribuční soustavy,
- c) provozovatel přenosové nebo distribuční soustavy za ostatní spotřebu, s výjimkou množství elektřiny spotřebované pro čerpání přečerpávacích vodních elektráren, spotřebované zákazníkem v ostrovním provozu na území České republiky prokazatelně odděleném od elektrizační soustavy, spotřebované pro technologickou vlastní spotřebu elektřiny a spotřebované pro pokrytí ztrát v přenosové a distribuční soustavě (odst. 4), a že v ustanovení § 28 odstavce 5 bylo stanoveno, že provozovatel přenosové soustavy a provozovatel distribuční soustavy hradí operátorovi trhu finanční prostředky získané na základě účtování ceny na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny podle odstavce 4.

11. Z uvedených ustanovení lze dovodit, že role žalobkyně, jakožto provozovatelky regionální distribuční soustavy, byla za právní úpravy před novelou zákona č. 165/2012 Sb. zákonem č. 310/2013 Sb. a i po této novele v principu stejná, jak uvádí dovolatelka, kdy její povinností podle zákona bylo vybrat od výrobce elektřiny, příslušnou úředně určenou částku na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny a následně ji postoupit operátorovi trhu. Sama dovolatelka tedy připouští, že se povinnost platby, jejíhož zaplacení se v tomto sporu domáhá, je stanovena zákonem č. 165/2012 Sb., jakožto zvláštním zákonem. Odvolací soud tedy správně dovodil, že povinnost hradit cenu nákladů spojených s podporou elektřiny nevyplývá z obecných soukromoprávních předpisů (zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku), byť samotný smluvní vztah mezi žalobkyní a žalovanou se jimi řídí. Jestliže je povinnost poskytnout peněžité plnění k financování podpory založena zákonem č. 165/2012 Sb. v jeho § 28 a není založena na smluvní volnosti účastníků, odvolací soud nepochybil, jestliže uzavřel, že pravomoc rozhodovat ve sporech, jejichž předmětem je splnění peněžité povinnosti uložené zákonem nebo sjednané na základě zákona, je svěřena podle § 52 odst. 2 zákonem č. 165/2012 Sb. ERÚ, a že tedy soud prvního stupně správně posoudil, že v projednávané věci je dán nedostatek pravomoci soudu podle § 7 odst. 1 o. s. ř., zakládající nedostatek podmínky řízení podle § 104 odst. 1 o. s. ř., a proto je důvod k zastavení řízení a postoupení věci příslušnému orgánu, kterým je v dané věci ERÚ.

12. Nejvyšší soud uzavřel, že odvolací soud neřešenou právní otázkou pravomoci k rozhodování sporu o peněžité plnění k financování podpory podle zákona č. 165/2012 Sb. řešil správně v souladu s právní úpravou v § 7 odst. 1 o. s. ř. a § 52 odst. 2 zákona č. 165/2012 Sb., proto dovolání žalobkyně podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

13. Nejvyšší soud se již nezabýval návrhem žalobkyně na odklad právní moci dovoláním napadeného usnesení odvolacího soudu až do pravomocného skončení dovolacího řízení, jestliže shledal důvod pro zamítnutí dovolání proti napadenému usnesení.